

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 2. avgusta 1865.

Gospodarske stvari.

Poslednji teden. Ministerska prememba. Kmetijska politika.

Tudi kmetovavec se mora kakor koli pečati s politikom. Ako nastopi nova viša vlada, je tudi kmetovavec radoveden: kaj in kako bo vprihodnje s kmetijstvom? Se vé, da ministri ne orjejo in ne sejejo; al ni vse eno tudi za kmetijstvo, kakošnega duhá možjé imajo na najvišem mestu vladino kormilo v svojih rokah. Ako so ministri možje, ki imajo srcé za blagor velike domovine naše Avstrije, bojo priznali, da se vse ne dá doseči po enem kopitu; prepustili bojo radi deželam samim, kar one same najbolje opraviti morejo, in ne bojo se vtikali v stvari, katerim centralizem in birokracija nikakor ne moreta biti pomočnika.

Poslednji teden se je rodilo novo ministerstvo na Dunaji. Ministra za kmetijstvo nismo dobili, in to je pravo, ker po mislih naših naj so obravnave kmetijskih zadev prepuščene posamnim deželam. One najbolje vedó, kje jih čevelj tišči in bodo že brez dunajskega ministra pomočkov našle, kako bi se jim pomagalo. So sicer nekteri, kateri mislijo, ako kmetijstvo le svojega ministra dobí, doide izveličanje poljedelstvu; al vsaka dežela ima svoje potrebe, in tem more zadostiti le taka naprava, da vsak deželen zbor skrbi za svojo deželo in da se dohodki deželni ne stekajo vsi v državno kaso, ampak nekoliko njih se prepustí vsaki deželi za potrebe njene.

To, kar, na priliko, dela francozka država na korist in povzdigo kmetijstva, bi se, se vé, da po drugačnem načinu, dalo storiti za posamne dežele našega cesarstva. Poglejmo pa, kaj je francozka vlada storila lansko leto za kmetijstvo.*)

Živinozdravniškim šolam v Alfortu, Lyonu in Toulousei z 600 učenci je dala 251.720 gold., — za letno plačo in potnino višemu inšpektorju 5600 gold., — za pripomoč kmetijskih šol v Grignoni, Grand Jouani in La Saulsaie-i 212.240 gold., za podporo 49 kmetijskih šol z 1470 učenci 278.000 gold.; — za podporo ovčarijam v Gevrolles-u in Haut-Tingry-i in majarij v Corbon-u in St. Angenau-i 79.460 gold.; — za kmetijska naselištva (za najdenca ali sicer zanemarjene fante) 12.000 gold., — za učilišča kmetijstva na 10 učilnicah 7320 gold., — za inšpekcijo kmetijstva 27.600 gld., — za podporo kmetijskim družbam, za razstave kmetijske, premije za svilorejo, za preiskave krompirjeve, grozdne in žitne bolezni 600.000 gold., — v vsem skupaj 2 milijona in 307.320 gold. našega denarja.

*) Po dr. Arnsteinovi knjigi „Zur landwirthschaftlichen Organisation in Frankreich.“

Tako dela in pomaga francozka vlada svojemu kmetijstvu, da vzdržuje kmetijske šole, inšpektorje, ki ogledujejo vsako leto stan kmetijstev itd. itd.

Čas je, da tak duh prešine tudi avstrijsko vlado in se po deželnih zastopništvih vpelje, kar je krvava potreba za povzdigo kmetijstva v Avstrii.

Svèt na suhem ostalim malnarjem na Reki.

V poslednjih „Novicah“ sem bral, da se je Reka blizo 1500 seznjev od jame pod školim gori proti Britofu posušila in da je tako 7 malnov na suhem ostalo, ker je voda po luknjah in luknjicah (sesavkah, žrelih) v tla zlezla. Tù mi pride na misel, da se dá to ponikovanje vodi ubraniti, namreč z betonom.*)

Kdor je videl tako narejene vodotoče v Kamniku, bo pritrtil moji misli. Ta reč bi se pa dala tako-le izpeljati:

V sredi naj se dva seznja na široko za kakega pol čevlja zniža struga; izkopani prod naj se na obé strani izmeče, da dva čevlja visok nasip postane. Dno struge in dva čevlja visoko na stranéh naj se tri palce na debelo z betonom zabije, in struga bo gotovo dopeljavala 24 kubičnih čevljev vode na malne; to utegne biti zadosti.

Za to delo se potrebuje 36.000 štirjaških čevljev ostrega peska, kakoršnega je dovelj v strugi, in 3600 centov dobrega hidravličnega apna, ki se prav dobro dobi v Logatcu iz Idrije cent po 90 kr., morebiti tudi še ceneje.

Oziroma na škodo, ki se je malnarjem pripetila, se stroškov za svetovano popravo nikakor ni ustrašiti.

Presejevanje peska na mestu, kjer se bo delalo, ne bo prizadjalo velikih stroškov. Beton bode stal blizo 3000 gold., 6 delavcev bode zložno izdelalo tri seznje dolžine na dan: eden bode sejal pesek, dva bota mešala, dva nosila malto eden pa bo tolkel. Ako štejemo delavca po 50 kr. na dan, bi zneslo delo 1800 gold., hidravličino apno 3000 gold., znižanje struge in izmetanje proda na strani 500 gld., vse skup tedaj 5000 gld.

Ako, vi malnarji, pomislite, da so vaši malni do zdaj bili vredni na tisoče goldinarjev in da brez vode so ob vso veljavo, se menda ne bote ustrašili naštetih stroškov, ako bi tudi še pol viši bili.

Ne bilo bi pa prezreti, da se delo mora začeti zgor, kjer se reka ne ponikuje, in da je izdelani del, kar najbolj mogoče, brž v vodi, sicer spoka.

*) Beton se imenuje mešanica nekega posebnega (hidravličnega, to je, v vodi strpečega) apna s peskom, o katerem so „Novice“ že večkrat govorile. „Beton, neizrečeno koristna stvar, se rabi po vsem svetu že prav obilo.“